

M.božja z detetom v naročju. Kr. ima v desni roki granatno jabolko, 42.5 cm visoka. Spodaj luknja. Lipa les, zelo dobro ohranjen. Marija ima v levi hruški na katero polaga Jezus levo roko -s kazalcem leve roke se dotika M. granate. Obleka Kr. dolga do pet segajoča suknja. Na glavi ob robih nabrano havbico. Marija je pregrnjena s plaščem, ki leži čez kolena in se zbira v gubah. Na glavi ima ob robih nabrano havbico. Sedl strog frontalno, na tronu brez naslo-njala. Zadnja je kar ravno odrezana. Stoji na čisto nizkem okroglo odrezanem (na spred) podstavku.

Ohranitev: splošno zadovoljiva. Špica leve noge, ki sega čez podstavek je od-bit. Kazalec Marijin, ki sega na granato je prelomljen, konec Kr. nosu odbit Prsti leve roke in hruška odrgnjeni. Pvosod ostanki stene, izborna grundirane polihromije.

Plašč Marijin je bil temnovišnjev z zlatim robom, fin kredast grund, čez to rdeče grundirano in zlato čez. Kjer se vidi spodnja stran plašča je rdeče na enak bel grund, nato srebro in čez rdeča lazura(srebro se skozi sveti) Rokavi marije temnovišnjevi. Roke in obrazi emailbeli, lica rdečkast(roza) karnat. Oči Marijine in Kristove zelo geschlitzt(mandeljaste oči) Čelo visoko, nos ostro zarezan, brada špišasta, pod ustnico vtisnjena jamica. Havbici sta bili beli z zlatim robom. Suknja Krsitova in Marijina perlmutter glanz sem in tja sledovi zlatenja. Čevlji črni na zlato. Tudi ozadje je bilo grundirano in temnosinje pobarvano.

Marijzalka!

Stele, CVIII, 16.4.1914, str.17-18.

Slika kraja in cerkve.

Il.Slov.1931,L.VI⁺,št.5, str.43.

Kipi na vel.oltar p.c.v Dolu(sv. Družina in dva angela)so iz starih oltarjev sorške cerkve.

Stele, CVIII, 6.4.1914, str.13.

Kaplanija pod streho, deli stare prižnice. "astavek z volutami in dekalogom 1.pol.19.stol. in angel s trobento, v muzej. 2 kipa iz prejšnje cerkvene o=prave, tudi že bržkone 19.stol., v muzej. Velika kovinska svetilka iz ca 1800 v muzej. "bernakelj nič vreden, se lahko sežge. 2 stavnici z rezljanimi palicami, če se jih ne porabi pri cerkvi, naj gredo v muzej.

Stele, CVIII⁺, 6.4.1914, str.15.

Zakristija: krasen s srebrom in svilo vezen plašč iz sr.18.stol. Rože, drevje in skale.

Cela kolekcija kipcev domačih živali za ofer sv. Štefana.

Na koru slika iz vel.oltarja, Metzinger, sv.Štefan(kamenjanje) soroden onemu v Semiču. Večjidel še dobro ohranjena, zamazan firnež, umazanija. Spodnji del obdrgnjen. Velik kos izrezan. Desna stran, spodnja polovica z enim, ki kamen pobira, vsa raztrgana. Desna zgoraj, pridelan en kos, sedaj močno plesniv. Sternen - podpora!

Stele, CVIII, 16.4.1914, str.16-16'.

Cerkev je posvetil 1.1470 lj.škof Sigismund Lamberški(poročilo v lj. škof. arhivu).

Zg.Danica, 1.1885, str. 292.

L.1885 je bila dozidana c.

Zg.Danica, l.1892, str. 194.

Gradovi v sorški fari:

1. Goričane, grad lj. škofov in nad njim razvaline starega gradu
2. grad na hribu Jeterbenk (brez sledu) last vitezov Hertenberških v 12 in 13. stol.
3. troje Gradišče, dvoje v sorški fari, na holmih nad Gostečom in nad Drago, tretje nad c. sv. Marjete v Zlebeh.

~~Prva sorška fara je bila ustanovljena leta 1342.~~

Do l.1342 je spadala sorška fara pod oglejskega patriarha.

Od l.1342-1631 pod vetrinjski samostan

Od 1631-1733 pod stiški samostan.

Od 1733-1883 pod lj. škofijo

Ž.c.: Ob koncu 13.stol. je stala tu že farna c. Novo c. sv. Štefana je l.1470 posvetil škof Lamberg. Pri podiranju oltarja l.1883 so se našle svetinje v katere je bil vtisnjen Lambergov pečat. in l.1463. Ta cerkev je se mnogokrat predelavala. Ker je postala pretesna, so staremu prezb. prizidali novo ladjo. L.1731 pa so postavili tudi novo prostornejše svetišče v renes. slogu. L.1749 je župnik Pogačar dal popraviti vso cerkev in ji prizidal kapelo

L.1820 je bila ~~zopet~~ vsa cerkev popravljena, ker je začela v sredi pokati, so jo prevlekli z močnimi železnimi vezmi. Ta zadnja c. je bila dolga 20m in široka 12 m. Na epist. strani je bila prizidana kapela in na evang. zakristija ki je nosila kor. Strop je bil lesen, narejen v niše, ometan in stukiran. Sred c. je bila kript. ~~te~~ evski kor je bil brez orgel, zidan l.1831. Prvotno sta bila dva lesena kora, stoječa drug nad drugim. Na štirih nogah je stal pred velikim vhodom zvonik, sezidan l.1721 in povišan v l.1750 in 1826. Cerkev je imela 4 oltarje(z oltarjem v kapeli) sv. Stefana, desni str. o.sv. Jožefa, v kapeli M.B., levi str. o.sv. Uršule.

Na vel.oltarju l.1631 še ni bilo tabernakelj, marveč je bila na evang. str. v zidu božja hišica, bila izrezana iz kamna in je stala na kamnitem stebm. K njej se je šlo po treh stonnicah. L.1631 je dal škof ob vizitaciji to hišico podreti in napraviti v zidu dolbino za sv.olje, na oltarju pa je dal postaviti tabernakelj s štirimi ogrinjali

Vel.oltar je bil poslednjič na novo narejen l.1741 v renes. slogu, l.1749 ^{bil} gxa je prenovljen ~~xxxxxxxxxxxx~~ in l.1871 od slikarja Subica iz Pojan.

Tabernakelj je bil nov l.1846. V tronu je stal ~~xxxxx~~ kip sv. Stefan in nad njim sv. Martina. Okrog sv. Stefana je bilo l.1682 še mnogo mož na k onjih, a na povelje škofovo so jih morali odstraniti(okoličani časte Stefan kot pa=

trona konj.

Str. oltar sv.Jožefa(nekdaž tu oltar sv.Nikolaja) je l.1631 posvetil škof Scarlich(grb škofa na pečatu ~~na~~ na svetinjah)Sedanji oltar je bil nov l. o858. V oltarju M.b. v kapeli so bile svetinje od škofa Scarlichija, ki je oltar posvetil l.1631. V tronu je bil lep oblečen kip M.B.

Šetrti oltar sv.Uršule je izdelal in dopolnil z novimi podobami l.1876 slikar Stefan Šubic, našle pa so se v njem enake svetinje kot pri o.sv. Jožefa.

Priznica je bila prenovljena l.1874. Arstni kamen je stal do l.1631 na stebru sredi cerkve, potem so ga premaknili k zidu in slednjič ga prenesli v kapelo.

Prvi križev pot iz l.1751, sedanjega naredil l.1870 Stefan Šubic.

Trije zvonovi v zvoniku(sedaj v posebni l pi koncem po kopališča)

Prvi benedictus Huetterer me fudit Labaci l.1752, srednji Fudit me Joannes jac obsus Samassa Labaci 1783, mali: Antonii Samassa Labaci 1742.

Na pokopališču je stala do l.1717 kostnica

Farne knjige od l.1697(str.7)

Zgodovina fara Lj.škofije, Prvi
zvezek:Zgod. sorske in reške fare,A.
Koblar, l.1884,str.1-51.

Pod streho: atika od enega stran. oltarja iz ž.c. iz sr.19.stol.

Vrbarium Ecclae Matricis S. Stephani in Zager.

In Choro noVa pariter fenestra est ex IndVstria Vt Maior LVX Intrase(!) possit Laboriose apposita.1749.

Notranji naslov: Vrbarium Parochialis Ecclesae S. Stephani Protomartyris in Zeyer
ex veteri Vrbario De Anno 1746 Descriptum sub me Carolo Valerio Forstlehner
Pho loci. 1747 do 1774.

Anno 1767 à lma Iannarii incepit esse Priuilegiatum Altare majus S.Stephani
omni die per totum annum uti bulla sonat, quae ex posita est supra S.Stephantum
eaeque omnis Septenio renovanda.

Sub Sebastiano Pogazhar primo parrocho ePisCopali CVI nVnC faVeant et agonizan=

tVr sVCCVrrant sVperI gratia fInaLI, ~~SymDICI fVare 7, Shtern et Th KVahon~~
 CX-RIOT CXVare I Shtern et Th KVahon, fiat sVXIIIantIbVs aMpla Vita aeterna

SYndICI fVere J.Shtern et Th. KVsher, fIat aVXILiantIbVs aMpLa Vita aeterna retriBvItIo.

Expensi fuerunt in hoc labore (super quo Dni Antecessores desoeraverant aut eundem post noviter extractum ascrarium reassumere et cintumare ipsos taedebat) universim carniolicae seu patriae monetae floreni 3268 fl.

In Ecclesia Zajerensi ad S.Stephanum, quia in ea non sunt destructi ast(!) solum elevati parietes rigore loquendo supersunt tantum duo Altaria consecranda S.Josephi et S.Nepom.

Die 21. Augusti 1750 Celsissimus et Rdissimus S.R.J. Princeps DD Ernesto Amadeus exoratus gratiose remisit Ecclesias Parochiae Zajerensis subsidium Oberburgense, quandiu dural instauratis Ecclesiae S.Stephani cui interea reliquae Ecclesiae contribuant quod contribuerent Ecclae collegiatae Oberburgensi fIat qVoD VVLt et sICVt VVLt DeVs In Veritate bonVs

Das Sacriastarium oder sogennate choris der Pfarrkirchen S.Stephani zu Zayer ist erweitert vnd fundamentaliter neu aufgebaut worden in anno 1731.

Darauf in anno 1741 ist der neue Altar S.Stephani woll vergoldt aufgesetzt worden. Anno 1749 ist der Freyhoff pro exigentia sepultnae vergrössert vnd vmbgemauert worden.

Jetzt ist noch ubrig die vntere theill der Kirchen zu gewölben zu erweitern vnd ausszufuhren sie auch den thurn competenter zu erhöchen. Darzue wolle der guetigste Gott vnd der heilige Stephanus helffen.

Die Stiegen gegen der Kirchen hinauff sind in gleichen zu reformieren vnd die Staffeln ad debitum ordinem zu sezen. Auss handten von Ihro hochwürden vnd hochgeistlichen herrn farrer zu Zauer empfangen a conto 60 fl Tw. an den hohen Altar s.Stephani den 12. augusti 1741. Johann Georg Wexler vergulder in laybach.

In Augusto anno 1749 ist die mauer in den chor der Pfarrkirchen S.Stephani durchgebrochen vnd ein neues nothwendiges fenster propter lucis augmentum gemacht worden, hat die arbeit smbt dena glasssscheiben vnd eüssenen gatern gekostet 33 fl.

Stele. CVIII, 6.4.1914, str.15, 19-22.

SORA - znamenje pri, ob potu k cerkvi v Dol

Na zidanem, štirioglatem, nizkem podstavku stoji pravokoten slop, ki se razširi v peščenčastem zidcu, ki je navzgor obrnjen, na tem pravokoten nastavek s plitvimi, polkrožnimi nišami na vse štiri strani. Zgoraj zopet peščenčast podstrešni zidec in piramidasta lesena streha, ki je močno razpadla in tudi steber je p treben popravila, Freske naj bi ostale nedotaknjene.

V stebru pod sliko Križanja vzdan že močno razbit in izpran kamen z napisom I [†] H S, dvojen križ kaže na Chrónovo dobo. Pod tem ostanki napisa S /verjetno 5/ 0.

Slike so izvršene na tenekm grob omet. Odprtina niše je v stranicah patronirana z renesančnim vzorcem. V niši je križanje, majhen zelenkast pas zemlje. Spodaj stoječa Marija in Janez. v sredi pa križ s Kristusom. Barve: rdeča, rumena, zelena, umazano lila in lep rožnat karnat. Rdeče konture. Polje okrog niše pobarvano rumeno in rdeče uokvirjeno, na desni in levi strani niše na vrhu po en rdeč ovalybnjem pa figuri, od katerih je razloč na samo leva: do kolen sedeča figura s knjigo xxxxxi pred seboj - verjetno eden evangelistov. - V drugi niši stoječ diakon sv. Lovrenc v rdeči, zeleno podšiti dalmatiki z zeleno knjigo v levi. Ostalo nerazločno.

v tretji niši sedeča M. božja na tronu. Ozadje tvori zelen zastor. Na desnem kolenu stoji Dete in blagoslavlja. Ohranjende sni oval z doprsnim

škofom?

v četrti niši Iz groba vstali Kristus. Desni vogal nerazločno. Iz
Iz začetka ali vsaj 1. pol. 17. stol. Čisto renesančno.

Stele, 3.9.24./XXI, 41' - 42' /

SORA na Gorenjskem - vikariat.

1.

Stiftsbrief des Vicariats Zarz vom 24. Jänner 1656.

Dr. V.F. Klun: Diplomatarium Carniolicum. MHVK. 1852. str. 59.